

מעמד הר סיני שבועות (5)

מעמד הר סיני

למה נתנה תורה בשבת?

אמרו חז"ל (שבת פו.): לכולי עלמא בשבת נתנה תורה לישראל. וצריך להבין טעם הדבר. בספר "עיון יעקב" כתב לבאר, מפני שאמרו חז"ל (שבת יב.): הנכנס לבקר את החולה בשבת אומר: "שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבוא". והנה בדברי חז"ל מבואר שבמתן תורה התרפאו ישראל מכל המומים שהיו בהם כתוצאה מהשיעבוד במצרים. לכן נתנה תורה בשבת, כדי שהרפואה תהיה קרובה לבוא. על פי זה כתב ה"לקט הגרשוני": "משה" ראש תיבות: שבת היא מלזעוק. ו"קול", ראשי תבות: ורפואה קרובה לבוא. זהו שכתוב במעמד הר סיני. "משה ידבר והאלוקים יענו בקול" (שמות יט. יט), רמז לכך שבשבת נתנה תורה ואז התרפאו ישראל מכל המומים. טעם נוסף לכך שנתנה תורה בשבת, כי אם היתה נתנה התורה ביום חול, והקב"ה היה אומר (שמות כ. ח-י): "זכור את יום השבת לקדשו.... ויום השביעי שבת לה' אלוֹקֶיךָ לא תעשה כל מלאכה", היו אומרים שגם לימוד תורה נאסר בשבת, שאף הוא בכלל "לא תעשה כל מלאכה". לכן אמר הקב"ה, אתן לכם את התורה בשבת, כדי שתדעו שהאיסור בשבת הוא לענין עבודה, אך לא לענין לימוד תורה, שהרי התורה עצמה נתנה בשבת. ואדרבה מצוה להרבות בלימוד תורה בשבת.

ספר ומתוך האור "מעמד הר סיני, תורה"

לאוזן לא היה חלק בחטא

וכל העם רואים את הקולות (שמות כ. טו)

כלום ניתן לראות קולות? יש לומר: במעמד הר סיני נתן הקב"ה באוזן את הכח לראות! ומדוע עשה הקב"ה נס כזה, של שינוי מובהק בטבע? כיון שכאשר חטא אדם הראשון, הוא חטא בכל חושיו, מלבד חוש השמיעה. לאזנים לא היה חלק בחטא. לכן, לא ראוי היה לתת את התורה לאיברים שחטאו, אך האוזן שנתתה קדושה ולא חטאה, זכתה לראות את הקולות של מתן תורה.

ספר ומתוך האור "מעמד הר סיני, תורה"

חג השבועות

איתא בתנא דבי אליהו: יעקב אבינו עשה חלוקה עם עשו, עשו נטל עולם הזה ויעקב נטל עולם הבא. וא"כ היאך נהנים אנו מן העולם הזה? אלא יש לומר: אמרו חז"ל (שבת פח): תנאי התנה הקב"ה עם מעשה בראשית, אם ישראל מקבלים את התורה אתם מתקיימים, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו. א"כ לולי שקיבלו ישראל את התורה, ח"ו לא היה ממשיך העולם להתקיים על כן יש לנו דין 'מציל מזוטו של ים', שהחפץ שהציל הרי אלו שלו (ב"מ כא:), כמו כן אנו הצלנו את העולם

הזה, ולכן הוא שייך לנו, ועל פי פירוש זה מבאר ה"בני יששכר": דמחמת כן הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם, כדי להראות שהעולם קיים רק מחמת שקיבלנו את התורה, ומטעם זה מותר לנו להשתמש.

החיד"א בשם "מהר"ש פרימו"

אמר רב יוסף: אי לאו האי יומא כמה יוסף איכא בשוקא (פסחים סח)

מהו הדיוק "האי יומא", האם יש שייכות ליום עצמו? נראה לפרש, לפי מה שחידש המגיד מקאזניץ: שכל ענין חטא העגל ושבירת הלוחות אירע מחמת שהוסיף משה יום אחד מדעתו, דמחמת כן כלו הארבעים יום שהיה משה בשמים, בט"ז בתמוז, שהוא אחר מחצית החודש, ואז יש התגברות החיצונים, אבל אם היה מתן תורה יום א' קודם, היו כלים הארבעים יום בט"ו לחודש, לא היו באים לידי חטא. והנה אמרו בגמרא (עירובין נד): שאם לא היה השבירת הלוחות לא היתה משתכחת תורה מישראל, ע"כ אמר רב יוסף: "אי לאו האי יומא", אם לא היתה נתינת התורה ביום ז' סיון, אלא יום קודם, לא היה שבירת הלוחות, וא"כ לא היה מושג של שכחה בתורה, וכולם היו זוכרים את תלמודם, וממילא "כמה יוסף איכא בשוקא", היו מזלזלים בי על ששכחתי תלמודי מחמת חוליי. אך כיון שקיבלו את התורה בז' סיון והיה שבירת הלוחות, נהיה מושג של 'שכחה' אצל הכלל, וממילא אין מזלזלין בי כ"כ על ששכחתי תלמודי ספר "שיח הפרשה"

אין ד"ת מתקיימין אלא במי שממית עצמו

אמר ריש לקיש: מנין שאין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה? שנאמר "זאת התורה אדם כי ימות באהל" (ברכות סג:). לכל אחד יש הרצונות האישיים שלו שעליו כביכול 'להמית'. אחד בקריאת עיתון, השני בפטפוטים בעלמא ואחד בהתעניינות מופרזת בנעשה בעולם. בדברים אלו על האדם כביכול להמית את עצמו. כשנגמר ה'סדר' בלילה, ובחור חש צורך 'להתאוורר' קמעה, להנות מעט מהחיים, שם מוטלת עליו העבודה 'להמית' את עצמו, לומר 'שמע ישראל' וללכת לישון, או אז יחוש אותו בחור כי עלה מדרגה בעבודתו הרוחנית, וכשחבירו ישאלהו מה טיבה של תחושה זו, יענה לו: איני יכול לתאר לך, והלואי והייתי במדרגה זו כבר אתמול. זוהי עבודתנו בחג השבועות: לרצות באמת להשתנות ולגדול בתורה, ולהיות מוכנים לשם כך להקריב את נפשנו ואת מציאותנו לחיים אמיתיים של תורה.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "פסח ספירת העומר שבועות"

בעבודת ה' כל ההתחלות קשות

ועתה אם שמוע תשמעו בקולי (שמות יט.ג)

פירש רש"י אם שמוע תשמעו בקולי יערב לכם מכאן ואילך, שכל ההתחלות קשות. וכן הוא במכילתא: עתה קבלו עליכם, שכל ההתחלות קשות. "אם שמוע תשמעו". שכן מצוה אחת, משכיחין אותו מצוות הרבה שנאמר "אם שכוח תשכח". למדנו מכאן שהדרך בעבודת ה' היא, בתחילה הקשה להתמודד וישנם נסיונות קשים, אמנם לאחר שמתחילים מרגישים את הערבות והמתקנות. יש להתבונן, מדוע צריך להיות כך, שההתחלות צריכות בקשיים? ביאור הדבר הוא: כיון שברוחניות ההתחלה צריכה להעשות ע"י האדם עצמו, ובשלב זה אין מועיל ואין סיעתא דשמיא, וכמאמר חז"ל: "פתחו לי פתח כחודו של מחט, ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם", כלומר רק לאחר שהאדם יעשה מצידו את הפתח של מחט, יפתח לו הפתח של אולם. אך הצער הראשון וההתחלה חייב האדם לעשות מעצמו. זה הטעם שכל ההתחלות קשות, כיון שזה חייב לעשות לבדו.

ספר "אוצרות התורה, שבועות"

חג מתן תורה

כידוע אחד משמותיו של חג השבועות הינו: "חג מתן תורה". ולכאורה יש להקשות, מדוע אנו קוראים לחג על שם "מתן תורה", ולא על שם החלק המשמעותי יותר, כלומר: "חג קבלת התורה"? הלא ברור כי השמחה אינה על נתינת התורה, אלא על כך שזכינו לקבל התורה ביום הזה! אומר החידושי הרי"ם: ישנו הבדל משמעותי בין "מתן תורה", לבין "קבלת התורה". בעוד שמתן התורה התרחש בו' בסיון לפני אלפי שנים, הרי שקבלת התורה מתרחשת בכל יום ביומו, בכל יום, בכל רגע ובכל שעה, מקבל יהודי מחדש את התורה, ומתחייב לשמור את מצוותיה. לפיכך, דוקא השם "חג מתן תורה", הוא המייצג את משמעותו המיוחדת של חג השבועות, להבדיל מהשם "חג קבלת התורה", שאינו מציין מאורע שהתרחש בתאריך מסוים.

ספר ומתוך האור "מעמד הר סיני, תורה"

מאכלי חלב בשבועות

אמרו חז"ל (ב"מ פו.): שבשכר שנתן אברהם למלאכים חמאה וחלב, זכו ישראל ל"הינני ממטיר לכם לחם מן השמים" (שמות טז, ד), שהוא המן. ומובא במדרש (תנחומה בשלח כ): לא נתנה התורה אלא לאוכלי המן. הרי שבזכות החמאה והחלב זכו לתורה.

החלב מטבעו גורם לצמאון, כידוע מהמעשה של יהודית המובא ב"כל בו" (סימן מד). ואולי לכן אוכלים מאכלי חלב ביום קבלת התורה לרמזו שלעולם יהא צמא, ואין מים אלא תורה.

ספר ומתוך האור "מעמד הר סיני, תורה"

הלכה: ספירת העומר: ספירה שלא כראוי

אם לא ספר גם את מניין הימים וגם את מניין השבועות, אלא אחד בהם, פעמים יצא ופעמים לא יצא. אם ספר שבועות בלבד, בסוף שבוע מימי הספירה (ביום ז' לעומר ביום י"ד לעומר וכדומה), הרי כמי שלא ספר כלל. ואם ספר ימים בלבד, בסוף שבוע מימי הספירה, נחלקו הפוסקים אם יצא ידי חובה, ולכן יחזור ויספור ימים ושבועות בלא ברכה, אמנם אם לא חזר וספר, סופר בשאר ימים בברכה. אם באחד מימי העומר שאינו סוף השבוע, כגון ביום השמיני אמר היום שמונה ימים, ולא סיים שהם שבועה אחד וכו', או שאמר היום שבוע אחד ויום אחד ולא אמר מקודם היום שמונה ימים, יצא ידי חובה, מ"מ יחזור ויספור ימים ושבועות בלא ברכה.

ספר "ספירת העומר"

פתגם: העולם יפה וברור כל זמן שאין ערפל

ספר "שמחה"

חקירה: בעל מביא קרבן בשביל אשתו

שלושה צדדים: מדין תנאי כתובה, או משום שאשתו כגופו (וכאילו הוא עצמו חייב בקרבן), או מגזירת הכתוב (קונטרסי שיעורים נדרים כד-ג)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: תהילתו בקהל חסידים

רבי דב-בר ממזריטש קיבל פעם מכתב מקהל של חסידים והיה המכתב מלא וגדוש תהילה ושבחים מופלגים. חייך רבי דב בר ואמר: זהו שנאמר בתהלים: "שירו לה' שיר חדש תהילתו בקהל חסידים". שיר חדש למה? משום שתהילתו בהקל חסידים, שירי התהילה שאמרו לפניו עד כה, לקחום החסידים כדי לקלס בהם את רבם.

ספר "חור וחלק" חלק ב'

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, הדסה אסתר בת רחל בחלא קטי, אברהם בן רבקה, מאיר בן גבי זוהירה, אליהו בן תמר, ראובן בן איזא, ששא בנימין בן קארין מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'וים חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, שמחה ג'וזת בת אליז, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלום, אלחנן בן חנה אנושקה, רבקה בת ליוה, רישירד שלום בן רחל, נסים בן אסתר, מרים בת עזיזא, חנה בת רחל, דוד בן מרים, יעל בת כמונה, חנה בת ציפורה, ישראל יצחק בן ציפורה, יעל רייזל בת מרטיין היימה שמחה. זיווג הגון לאלודי רחל מלכה בת חשמה, הצלחה לחנה בת אסתר וליונתן מרדכי בן שמחה ברכה זרע של קיימא ללבנה מלכה בת עזיזא וליאור עמיחי מרדכי בן ג'יזל לאוני. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, מסעודה בת בלח, יוסף בן מייכה. מוריס משה בן מרי מרים. משה בן מזל פורטונה. שמחה בת קמיר. מיכאל צ'רלי בן ג'וליט אסתר.

